

Brukarmedverkan / delaktighet / inflytande

Vad är brukarmedverkan för dig?

Brukarinflytande

- Både brukarorganisationer och professionen har behov av ökat brukarinflytande.
- Och Inom professionen handlar det utöver brukarna också om arbetsklimat och arbetssituation för personalen.
- Brukarinflytande stärker också verksamheterna

Vad menar vi när vi pratar om delaktighet, medverkan och inflytande?

Det används när man avser att **individ**en.. på något sätt kan ta del av eller **påverka besluten** som rör **deras egna insatser**.

Om man **medverkar** i sin planering kring vård och omsorg så blir man **delaktig** och kan då **påverka** det som pågår runt omkring sig

Och på så vis så får man **inflytande** och får en förståelse

Och har man en **förståelse** så kan **återhämtningen** bli bättre och gå mycket fortare

Varför brukardelaktighet/ medverkan?

Individnivå

- Sänker stressnivå hos individen
- Individen får överblick över sin situation
- Helhetssyn för individen och individens situation

Verksamhetsnivå

- Kvalificerade insatser
- Gemensam kompetens

Systemnivå

- Samhällsekonomiska vinster

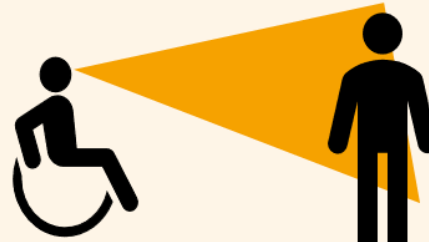

Olika perspektiv!

Delaktighet

Brukar/patient/etc perspektiv på individen, samhällets syn på hen och hens målgrupp

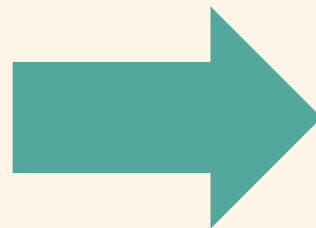
Individens perspektiv
Den enskildes egna perspektiv

Människorättsperspektiv
Att se en fråga ur de rättigheter individen har utifrån lagstiftningar

Individen i centrum

Individen i teamet

Att utifrån den enskildes behov och önskemål skapa en helhetsbild av vilka **insatser som planeras, ansvarsfördelning** och vilka **kompetenser** som behövs med syftet att öka den enskildes inflytande och delaktighet kring insatser och stöd.

Hur ser det ut på våra verksamheter med att arbeta med brukarmedverkan

- Tydlighet?
- Resurser?
- Krav?
- Samverkan?
- Delaktighet?

Helhetsperspektivet

En förutsättning för delaktighet är att arbeta med brukarinflytande parallellt på tre nivåer.

Systemnivå

Möjligheten att kunna påverka på en organisatorisk och strategisk nivå, ex. vid utformande av vårdprogram, riktlinjer eller politisk påverkan.

- ✓ Vårdsamverkan
- ✓ Dialogmöten
- ✓ Arbetsgrupper
- ✓ Brukarorganisationer
- ✓ Styrgrupper

Verksamhetsnivå

Möjligheten till inflytande i beslut som rör en verksamhet, tex en vårdavdelning eller ett boende.

- ✓ Brukarstyrd brukarrevision
- ✓ Brukarråd
- ✓ Studiecirklar
- ✓ Brukarorganisationer

Individnivå

Den enskildes möjlighet att påverka sin egen livssituation och det sociala stöd som hen eller någon i dennes familj behöver.

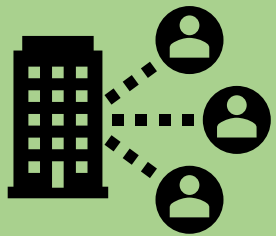
- ✓ SIP Delat Beslutande
- ✓ Föreningsaktiv
- ✓ Information
- ✓ Studiecirklar
- ✓ Brukarorganisationer

Stärkt brukarmedverkan i kommun och sjukvård

Systemnivå

Vilka dokument och riktlinjer är viktigt att lyfta fram som stärker brukarmedverkan, så det blir tydligt nedåt?

Verksamhets
nivå

Vilka metoder, modeller och arbetssätt skapar förutsättningar för personalen att arbeta med att stärka brukaren?

Individnivå

Vilka mallar, lathundar och checklistor ska man arbeta med på arbetsplatsen så man får en samsyn, och som i sin tur skapar trygghet för brukaren och medarbetaren?

Här är några viktiga aspekter av stärkt brukarmedverkan: Från brukarperspektiv

Systemnivå:

- Det innebär att brukarna har möjlighet att påverka lagar, riktlinjer och andra övergripande beslut som rör deras område.
- Det kan handla om att delta i nationella eller regionala brukarråd eller att engagera sig i intresseorganisationer.

Verksamhetsnivå:

- Det innebär att brukarna har möjlighet att påverka hur verksamheten är utformad och organiserad.
- Det kan handla om att delta i brukarråd eller andra former av samråd.
- Det kan också innebära att brukarna är med och utvärderar verksamheten.

Individuell nivå:

- Det innebär att brukaren är delaktig i planeringen och genomförandet av sin egen vård eller stöd.
- Det handlar om att brukarens åsikter och önskemål respekteras och tas på allvar.
- Det kan också innebära att brukaren får information och stöd för att kunna fatta välgrundade beslut.

Fortsättning.....

Brukarens perspektiv i fokus:

- Stärkt brukarmedverkan innebär att brukarens erfarenheter och kunskaper tas tillvara.
- Det handlar om att respektera brukarens självbestämmande och att ge dem möjlighet att fatta informerade beslut.

Förutsättningar för brukarmedverkan:

- Det krävs en öppen och tillitsfull dialog mellan brukare och personal.
- Brukare behöver få information och stöd för att kunna delta aktivt.
- Verksamheten behöver ha strukturer och rutiner som främjar brukarmedverkan.

Anhörigas roll:

- Begreppet brukarmedverkan innefattar ofta anhöriga, då de kan vara en viktig del i brukarens liv, och därför ha en viktig roll i hur vården eller stödet läggs upp.

Vägar till brukarmedverkan/delaktighet

Nivå 5

Individen delar makt och ansvar över beslutsfattande

Nivå 4

Individen involveras i beslutsfattande processer

Nivå 3

Individens åsikter och synpunkter beaktas

Nivå 2

Individen får stöd i att uttrycka sina åsikter och synpunkter

Nivå 1

Individen blir lyssnade till

Öppningar Individnivå

Är jag beredd att dela inflytande och ansvar med Individen ?

Är jag beredd att låta Individen delta i mina beslutsfattande processer?

Är jag beredd att beakta Individens åsikter och synpunkter?

Är jag beredd att stödja Individen att uttrycka sina åsikter och synpunkter?

Är jag beredd att lyssna på Individen?

Möjligheter Verksamhetsnivå

Finns rutiner som möjliggör för Individen och personal att dela inflytande och ansvar över beslut?

Finns rutiner som möjliggör för Individen att delta i beslutsfattande processer?

Möjliggör den beslutsfattande processen att Individens åsikter och synpunkter beaktas?

Har jag tillgång till aktiviteter och metoder som stödjer Individen att uttrycka åsikter & synpunkter?

Arbetar jag på ett sätt som möjliggör att Individen blir lyssnade till?

Skyldigheter Systemnivå

Är det ett krav att Individen och personal delar inflytande och ansvar över beslut?

Är det ett krav att Individen ska vara involverade i beslutsfattande processer?

Är det ett krav att Individens åsikter och synpunkter ska vägas in i beslutsfattande?

Är det ett krav att Individen ska ges stöd i att uttrycka sina åsikter och sina synpunkter?

Är det ett krav att Individen ska bli lyssnade till?

”Om en konstant blir bemött som en människa tror jag att det är lättare att börja känna sig som en människa igen”

– Agneta Persson,
egenspecialist/rättighetsbärare

Maktrelationer

- Vilken makt har vi i relation till individen?
- Utövar vi mer makt än vi har tillåtelse till inom vård, omsorg?
- Hur ökar vi vår kännedom om maktobalansen?

**Genom att arbeta med brukar-
inflytande och delaktighet i SIP
jämnar vi ut maktobalansen**

Makt och delaktighet **Bikupa**

- Hur kan du öka kännedom om maktobalansen på din arbetsplats?
- Vilka verktyg har ni på era verksamheter som stärker individens delaktighet i sin egna vård och omsorg på olika nivåer?

Vad händer när samordning saknas? I brukarperspektiv

- Bristande helhetssyn leder till oro och frustration hos individen.
- Bristande kommunikation mellan professioner leder till att individen får återberätta sin situation och att viktig information riskerar att gå förlorad.
- Försämrade upplevelse, hälsa och situation för individen.
- Ökade kostnader på grund av vård och omsorg som upprepas i onödan.
- Hotad patientsäkerhet och risk för försämrade medicinska och sociala resultat.

VI HAR INTE RÅD ATT INTE SAMVERKA

Förhållningssätt/perspektiv!

Personcentrerat arbetssätt

SKR Personcentrerat arbetssätt

Människorättsbaserat arbetssätt inom vård och omsorg

VGR Människorättsbaserat arbetssätt

Delat beslutsfattande

Vårdsamverkan Delat beslutfattande

Familjecentrerat arbetssätt

Vårdsamverkan Familjecentrerat arbetssätt och Webbutbildning Gbg

Delaktighet barn och unga

Tillämpningsanvisningar i Göteborgsområdet för Överenskommelse om Samverkan för barns och ungas hälsa (vgregion.se)

Medverkan, delaktighet och inflytande

**Det handlar inte om att få bestämma
utan att man ska förstå!**

Handbok i brukarinflytande

Handboken fokuserar på hur man kan skapa förutsättningar på verksamhetsnivå eller systemnivå för att arbetet på individnivån ska bli **hållbart och långsiktigt**.

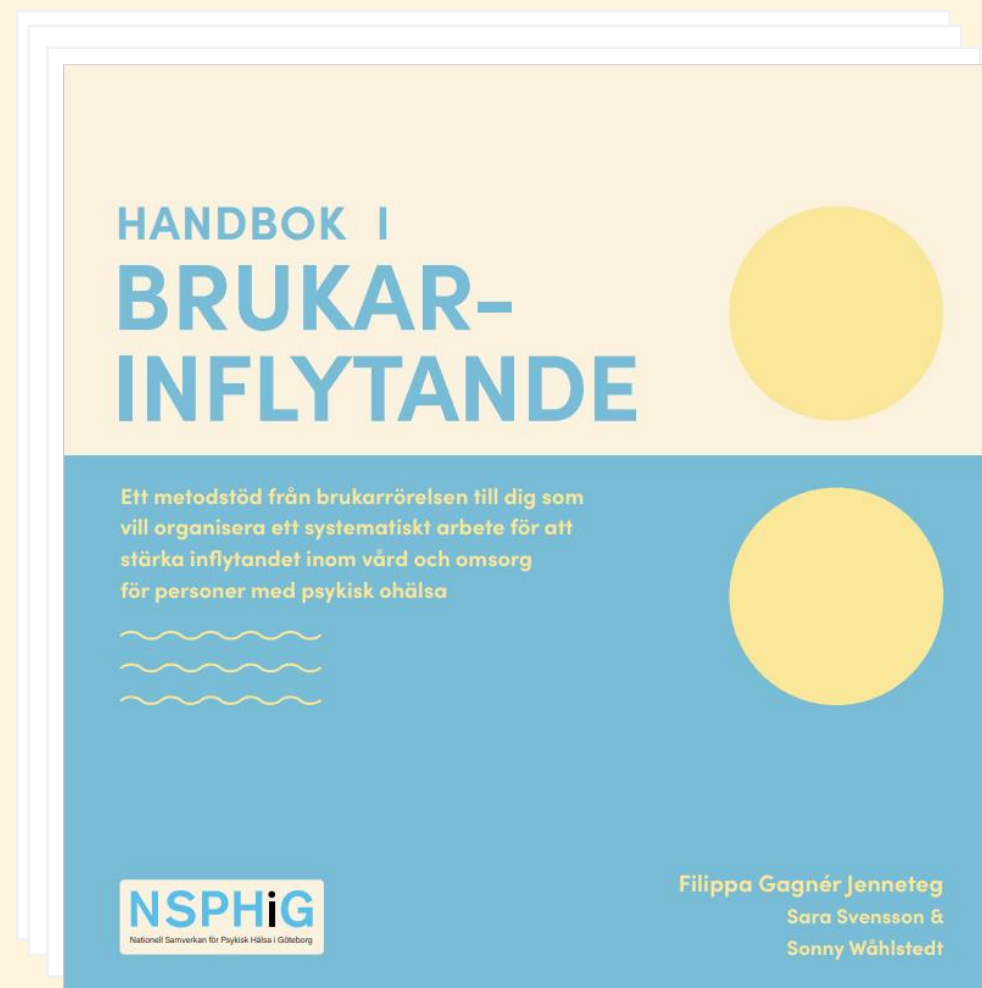
Del 1: Ett metodiskt arbetssätt för ökat brukarinflytande

Del 2: Hinder och möjliggörare för ett framgångsrikt brukarinflytande

Del 3: Aktiviteter för ökat brukarinflytande

[Handbok-i-brukarinflytande.pdf \(nsphvastragotaland.se\)](https://www.vardsamverkan.se/goteborgsomradet/Handbok-i-brukarinflytande.pdf)

www.vardsamverkan.se/goteborgsomradet

Webbutbildning i brukarinflytande

Starta min utbildning

Webbutbildning i brukarinflytande har fyra utbildningsvägar som är anpassade utifrån olika befattningar. Välj den som stämmer bäst in på dig.

*Följ länken för en information och digital version av Handbok i Brukarinflytande:
<https://nsphvastragotaland.se/material/handbocker-och-utbildningsmaterial/>

Kontakta NSPH Västra Götaland och Göteborg om du har frågor om webbutbildningen eller behöver hjälp och metodstöd före, under eller efter utbildningen: brukarinflytandeutbildning@nsphvastragotaland.se

Du som arbetar som chef med operativt ansvar har möjlighet att följa dina medarbetares progression i utbildningen. Det gör du genom att först själv gå utbildningen och sedan skapa en kod som dina medarbetare registrerar sig med.

Ett fysiskt exemplar beställs kostnadsfritt genom att maila: info@nsphvastragotaland.se

Frågestund